Dosarul nr.3-2727/2023

Republica Moldova
H O T Ă R Î R E
În numele Legii

10 iunie 2025 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău (sediul Centru)
Instanţa compusă din
Preşedinte de şedinţă, judecător Vitalii Ciumac
Grefier Aliona Busuioc

examinînd în şedinţă de judecată publică acțiunea în contenciosul administrativ depusă de Radu Munteanu împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă privind contestarea actelor administrative,

A C O N S T A T A T :

Reclamantul Radu Munteanu s-a adresat cu cererea de chemare în judecată nominalizată. În motivarea acțiunii a indicat că, din copilărie este grav bolnav *****.

Comunică că, din anul 2018 Penitenciarul și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova i-a anulat gradul de invaliditate *****.

Suplimentar, reclamantul indică că, din 2006 este bolnav, este la evidență și urmează pasile pe viață *****

Solicită, să fie restabilit gradul de dizabilitate și să-i fie achitate pagubele morale și materiale.

În ședința de judecată reclamantul Munteanu Radu nu s-a prezentat, fiind citat despre data și ora ședinței de judecată.

În ședință de judecată avocatul reclamantului Munteanu Radu – Alexei Croitor a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată.

În **referință** pârâtul Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nu a recunoscut pretențiile din cererea de chemare în judecată depusă de Radu Munteanu și a solicitat respingerea acesteia ca neîntemeiată din mai multe considerente.

Astfel, în susținerea poziției sale, indică că, potrivit art.12 alin.(1) - (4) al Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012, dizabilitatea la copiii în vârstă de până la 18 ani și la persoanele adulte este determinată de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă (în continuare -Consiliul) sau structurile sale teritoriale, instituție subordonată Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Competențele de bază ale Consiliului sânt: a) determinarea dizabilității și a capacității de muncă a persoanei; b) întocmirea programului individual de reabilitare și incluziune socială; c) stabilirea circumstanțelor/cauzei care au condus la dizabilitate și a duratei dizabilității; d) stabilirea caracterului muncii și a condițiilor de muncă ale persoanei cu dizabilități; e) asigurarea evidenței electronice și pe suport de hârtie a persoanelor expertizate; f) întocmirea și eliberarea certificatului privind gradul de dizabilitate. Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului se aprobă de Guvern.

Decizia de încadrare/neîncadrare în gradul de dizabilitate și alte acte administrative individuale emise de către Consiliu pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului

administrativ.

Potrivit art. 13 alin.(l) și (2) al Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012, 1) Dizabilitatea se determină de către Consiliu sau structurile sale teritoriale în baza următoarelor acte: a) formularul de trimitere al instituției medico-sanitare la care persoana este înregistrată, eliberat numai după aplicarea măsurilor adecvate de diagnosticare, tratament și reabilitare, în cazul în care există indicii evidente ale dereglărilor funcționale ale organismului, cauzate de boli, de consecințele unor traume sau patologii; b) actele de studii, documentele ce atestă instruiri, calificări, recalificări; c) în cazul persoanelor angajate în câmpul muncii, formularul completat și eliberat de instituția în care persoana este angajată, care să conțină caracteristica persoanei și a funcției deținute, condițiile de la locul de muncă, toate funcțiile vacante din cadrul instituției și cerințele față de acestea; d) în cazul nou- născuților, al preșcolarilor, al elevilor și al studenților, formularul completat și eliberat, după caz, de serviciul de intervenție timpurie, de serviciul asistență psihopedagogică, de instituția preșcolară sau de instituția de învățământ, care să conțină date privind starea sănătății persoanei, caracteristica persoanei și a condițiilor ei de studii, alte circumstanțe ale procesului instructiv-educativ; e) în cazul persoanelor aflate la evidența structurilor teritoriale de asistență socială, de asigurări sociale sau de ocupare a forței de muncă și care se prezintă la expertiză pentru prima dată sau în mod repetat (reexpertizare), formularul completat și eliberat de structurile menționate privind prestațiile și serviciile sociale de care persoana beneficiază. în cazul existenței accesului la sistemele informaționale ale structurilor menționate, Consiliul și structurile sale teritoriale vor accesa datele necesare în mod electronic. Instrucțiunea privind modul de determinare a dizabilității se aprobă de Guvern.

Potrivit art. 16 alin. (1) - (3) al Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012, dizabilitatea la persoanele adulte se determină pornind de la gravitatea deficiențelor funcționale individuale provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare exprimate în raport cu solicitarea socioprofesională (păstrarea capacității de muncă) și este de trei grade: severă, accentuată și medie. Păstrarea capacității de muncă se evaluează în procente, un interval procentual de 5%: a) dizabilitatea severă se caracterizează prin deficiențe funcționale severe provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 0- 20%; b) dizabilitatea accentuată se caracterizează prin deficiențe funcționale accentuate provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 25-40%; c) dizabilitatea medie se caracterizează prin deficiențe funcționale medii provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 45-60%. (2) Persoanele cu deficiențe funcționale ușoare provocate de afecțiuni, defecte, traume și având capacitatea de muncă păstrată într-un interval procentual de 65-100% sânt considerate apte de muncă, respectiv nu sânt încadrate în grad de dizabilitate.

La fel comunică că, potrivit Anexei 1 a Hotărârii Guvernului nr.357 din 18 aprilie 2018 cu privire la determinarea dizabilității, cu modificările operate ulterior, cap. I, p. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului; Consiliul este instituție publică, subordonată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, unica abilitată cu funcții în domeniul determinării gradului de dizabilitate.

Potrivit art. 4 din același Regulament, Consiliul are misiunea de a asigura realizarea prevederilor actelor normative privind determinarea gradului de dizabilitate, având ca obiectiv final facilitarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități.

Potrivit art. 6 din același Regulament, Consiliul are următoarele atribuții: 1) asigură determinarea gradului de dizabilitate conform criteriilor aprobate, în baza dosarelor cetățenilor sau în prezența acestora, la cerere; 2) stabilește circumstanțele/cauza dizabilității și perioada pentru care a fost determinat gradul de dizabilitate; 3) asigură analiza cauzelor dizabilității primare și recomandă

măsuri de prevenire; 4) formulează recomandările generale privind necesitățile de reabilitare și incluziune socială ale persoanei cu dizabilități și asigură monitorizarea executării acestora de către instituțiile responsabile și persoanele cu dizabilități; 5) asigură obligatoriu, în procesul de determinare a gradului de dizabilitate, repartizarea aleatorie a dosarelor prin Sistemul informațional automatizat, a persoanelor care solicită determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat;

Relatează că, criteriile medicale de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte, sunt aprobate prin Ordinul comun al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerului Sănătății nr.12/70 din 28.01.2013.

Potrivit art. 18 din același Regulament, Serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate (în continuare -serviciu de control) este format din medici experți cu studii superioare la specialitatea medicină, inclusiv pediatrică și reabilitare, precum și din experți în asistență socială și psihopedagogie/psihologie.

Alin. 3) Serviciul de control are următoarele atribuții:

a) verifică dosarele electronice distribuite aleatoriu prin intermediul Sistemului informațional automatizat, care conțin rapoarte de determinare a gradului de dizabilitate și alte documente relevante, în vederea stabilirii corectitudinii determinării gradelor de dizabilitate de către serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate, întocmește și eliberează decizia privind controlul determinării gradului de dizabilitate, prezentând concluzii și recomandări referitoare la măsurile legale care urmează a fi întreprinse;

c) examinează contestațiile cetățenilor privind deciziile serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, în termen de 30 de zile lucrătoare de la data depunerii contestațiilor, întocmește și eliberează decizia privind controlul determinării gradului de dizabilitate, prezentând concluzii și recomandări referitoare la măsurile legale care urmează a fi întreprinse;

Potrivit art. 19 din același Regulament, Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate este format din manageri de caz, experți cu studii superioare la specialitatea medicină, inclusiv pediatrică, reabilitare, și experți cu studii superioare în asistență socială, psihopedagogie.

Alin. 1) Decizia privind determinarea gradului de dizabilitate în cazul persoanelor adulte se emite în urma examinării dosarului de către managerul de caz, care consultă în mod obligatoriu asistentul social și reabilitologul, iar în cazul copiilor, consultă în mod obligatoriu psihopedagogul și reabilitologul, în conformitate cu prevederile Instrucțiunii privind determinarea gradului de dizabilitate, metodologia de lucru și criteriile de determinare a gradului de dizabilitate.

Alin.4) Serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate exercită următoarele atribuții: a) determină gradul de dizabilitate primar/repetat, conform criteriilor aprobate, în baza dosarelor cetățenilor, distribuite aleatoriu prin Sistemul informațional automatizat și în prezența cetățenilor, la solicitarea acestora sau la necesitate.

n) examinează contestațiile persoanelor cu dizabilități/cetățenilor care nu sunt de acord cu deciziile/documentele administrative individuale eliberate de către Consiliu.

Potrivit art.21 din același Regulament, Determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat se efectuează în termen de până la 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea cererii și a dosarului la structura teritorială, inclusiv în Sistemul informațional automatizat, în prezența persoanelor, la solicitarea acestora sau la necesitate.

Potrivit art.22 din același Regulament, După distribuirea aleatorie a dosarului electronic, managerul de caz examinează dosarul și persoana care solicită prezența/este invitată, la necesitate, în termen de până la 30 de zile de la data înregistrării cererii, cu consultarea în mod obligatoriu a experților serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate (asistentul social, reabilitologul și alți experți din domeniul medical - în cazul persoanei adulte; psihopedagogul, reabilitologul și alți experți din domeniul medical -în cazul copiilor), și emite decizia, întocmește documentele respective în conformitate cu prevederile Instrucțiunii privind determinarea gradului de dizabilitate. Potrivit art. 23 din același Regulament, La luarea deciziei privind gradul de dizabilitate, precum și la stabilirea

termenului, managerii de caz țin cont de recomandările experților serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate (asistentul social, psihopedagogul, reabilitologul și alți experți din domeniul medical) și de eficiența măsurilor de reabilitare medicală și profesională, a serviciilor sociale, de formare și orientare profesională, educaționale. Încadrarea/neîncadrarea în grad de dizabilitate se decide de către managerii de caz, după consultarea în mod obligatoriu a experților serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate (asistentul social, psihopedagogul, reabilitologul și alți experți din domeniul medical), care examinează dosarul și prezintă recomandări.

Potrivit art.24 din același Regulament, rezultatele analizei documentației și decizia se înregistrează de către managerul de caz în Sistemul informațional automatizat.

Potrivit art.25 din același Regulament, Pornind de la gradul de dizabilitate, gravitatea deficiențelor funcționale individuale cauzate de afecțiuni, traume, care duc la limitări de activitate și restricții de participare exprimate în raport cu funcționarea psihosocială corespunzătoare vârstei la copii și solicitarea socioprofesională (păstrarea capacității de muncă) la adulți, experții Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate stabilesc și prescriu obligatoriu recomandări generale privind necesitățile persoanei cu dizabilități, sub formă de activități și servicii din domeniile: medical, asistenței sociale, educațional și ocupării în câmpul muncii, de care persoana are nevoie în procesul de incluziune socială, care sânt introduse în Sistemul informațional automatizat la compartimentul „Programul individual de reabilitare și incluziune socială”.

Potrivit art.26 din același Regulament, decizia privind determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat al persoanei, precum și actele emise sunt semnate electronic de către managerul de caz în Sistemul informațional automatizat.

Art. 1 al Instrucțiunii, anexa nr.3 din Regulament prevede că, prezenta Instrucțiune stabilește procedura de determinare a gradului de dizabilitate.

Potrivit art.3 al Instrucțiunii, în procesul de determinare a gradului de dizabilitate, persoanele responsabile analizează documentația din dosarul persoanei, care conține inclusiv date privind starea de sănătate a persoanei și gravitatea deficiențelor funcționale individuale provocate de afecțiuni, traume, care duc la limitări de activitate și restricții de participare exprimate în raport cu funcționarea psihosocială corespunzătoare vârstei, în cazul copiilor în vârstă de până la 18 ani, și solicitarea socioprofesională, în cazul adulților în vârstă aptă de muncă.

Potrivit art.11 din Instrucțiune, cererea depusă personal, prin reprezentantul desemnat sau online, la care sânt anexate celelalte acte, se înregistrează obligatoriu în Registrul de strictă evidență a cererilor, iar persoanei/reprezentatului desemnat i se eliberează sau transmite electronic o recipisă unde este indicată data, numărul înregistrării și persoana responsabilă din cadrul structurii teritoriale a Consiliului, care a recepționat actele.

Potrivit art. 12 din Instrucțiune, dosarul pentru determinarea gradului de dizabilitate conține următoarele documente:

1) cererea persoanei;

2) fișa de trimitere F-088/e completată în Sistemul informațional automatizat ‚Asistența medicală primară” sau Sistemul informațional automatizat ‚Asistența medicală spitalicească;

3) .copiile de pe actele de studii, alte documente ce atestă instruiri, calificări, recalificări (cu excepția cazurilor în care acestea sunt înregistrate în Sistemul informațional de personalizare a actelor de studii (SIPAS);

5) informație privind serviciile oferite de către structura teritorială de ocupare a forței de muncă, completată și transmisă de către aceasta în regim online prin intermediul Sistemului informațional automatizat;

6) formularul nr. 5 din anexă, completat și transmis în regim online prin intermediul' Sistemului informațional automatizat de serviciul de asistență psihopedagogică/serviciul de intervenție timpurie, care conține date privind dezvoltarea copilului, serviciile de care beneficiază,

condițiile de instruire/educare/reabilitare și alte circumstanțe - în cazul copiilor;

7) ancheta socială, completată și transmisă în regim online prin intermediul Sistemului informațional automatizat de către structura teritorială de asistență socială.

Totodată aduce la cunoștință că, potrivit art.19 al Instrucțiunii, Determinarea gradului de dizabilitate al persoanelor aflate în detenție se efectuează în baza documentelor specificate la pct. 12, completate de către prestatorul de servicii medicale și alte structuri ale Administrației Naționale a Penitenciarelor, care oferă persoanei/deținutului servicii de asistență medicală și socială, de supraveghere, după caz, de ocupare în câmpul muncii. Cererea și setul de documente se depun la structura teritorială a Consiliului în a cărui rază se află penitenciarul de către reprezentantul instituției penitenciare, la care se anexează și demersul în scris al Administrației Naționale a Penitenciarelor. Suplimentar se prezintă pe suport de hârtie chestionarul de evaluare a capacităților și performanțelor în activități de participare, completat de către asistentul social din cadrul instituției penitenciare. La solicitarea deținutului de a participa la procedura de determinate a gradului de dizabilitate, Administrației Naționale a Penitenciarelor asigură escortarea și prezența acestuia la serviciul pentru determinarea gradului de dizabilitate.

Potrivit art.20 al Instrucțiunii, termenul de valabilitate al fișei de trimitere este de 45 de zile calendaristice.

Potrivit art. 22 al Instrucțiunii, la determinarea gradului de dizabilitate se ține cont de factorii medicali, sociali, psihopedagogici, habituali, profesionali și personali. Potrivit art. 46 al Instrucțiunii, în cazul persoanelor care se adresează primar pentru determinarea gradului de dizabilitate, data stabilirii gradului de dizabilitate se consideră ziua în care a fost înregistrată cererea în Registrul de strictă evidență a cererilor și a depus dosarul complet la structura teritorială.

În cazul persoanelor care se adresează repetat pentru determinarea gradului de dizabilitate, data stabilirii gradului de dizabilitate se consideră data expirării perioadei pentru care a fost stabilit gradul de dizabilitate, indicate în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate, cu condiția adresării și înregistrării, cu cel puțin 30 de zile lucrătoare, a cererii în Registrul de strictă evidență a cererilor și depunerii dosarului complet la structura teritorială.

Potrivit art. 47 al Instrucțiunii, gradul de dizabilitate se stabilește pe un termen de un an sau, după caz, pe un termen de 6 luni.

Potrivit art. 51 al Instrucțiunii, Determinarea gradului de dizabilitate repetat, la expirarea termenelor stabilite conform prevederilor pct.47 și 48, se face în scopul identificării schimbărilor în semnele dizabilității, ca urmare a tratamentului, a măsurilor de reabilitare medicală și profesională, a serviciilor sociale, de orientare și formare profesională, educaționale de care au beneficiat.

Potrivit art. 52 al Instrucțiunii, în cazul agravării stării de sănătate, după expirarea a trei luni de la data în care persoanei i s-a determinat gradul de dizabilitate primar/repetat, aceasta poate solicita, prin cerere, determinarea gradului de dizabilitate repetat, în modul stabilit de prezenta Instrucțiune.

Potrivit art. 66 al Instrucțiunii, în cazul în care persoana nu este de acord cu decizia de încadrare în grad de dizabilitate primar/repetat sau de neîncadrare în grad de dizabilitate, aceasta o poate contesta, în termen de 30 de zile lucrătoare de la comunicare, prin depunerea sau expedierea, inclusiv online, a cererii de contestație la structurile teritoriale ale Consiliului sau la Consiliu, ai căror angajați le introduc și în Sistemul informațional automatizat.

Potrivit art.67 al Instrucțiunii, contestația privind dezacordul cu decizia de încadrare/ neîncadrare în grad de dizabilitate se examinează de către un alt manager de caz al serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, fiind repartizată prin Sistemul informațional automatizat. Termenul de examinare este de 30 de zile de la data înregistrării cererii de contestație. În caz de divergențe, dosarul va fi remis pentru examinare serviciului de control.

În această ordine de idei, menționează că, determinarea gradului de dizabilitate se efectuează

în baza dosarului persoanei, inclusiv a fișei de trimitere (formularul F-088/e), extraselor din fișele medicale de staționar, precum și datele din Chestionarul de evaluare a capacităților și performanțelor în activități de participare.

Chestionarul de evaluare a capacităților și performanțelor în activități de participare este elaborat în baza chestionarului WHODAS 2.0, aprobat de Organizația Mondială a Sănătății și se aplică respondenților pentru a înțelege mai bine dificultățile unei persoane legate de starea lui de sănătate, având ca scop identificarea barierelor și stabilirea ulterioară a unor factori facilitatori în vederea înlăturării acestora.

Pîrîtul aduce la cunoștință că, la luarea deciziei privind gradul de dizabilitate se ține cont de datele examenului clinic, gravitatea deficiențelor funcționale individuale provocate de afecțiuni, traume, rezultatele investigațiilor de laborator și instrumentale, datele supravegherii în dinamică a persoanei, eficiența măsurilor de reabilitare medicală și profesională, a serviciilor sociale.

Decizia privind gradul de dizabilitate și recomandările privind activitățile și serviciile, de care persoana are nevoie în procesul de incluziune socială, se ia în baza Criteriilor medicale de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte, aprobate prin Ordinul comun al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerului Sănătății nr.12/70 din 28.01.2013.

Potrivit pct.2 din Ordinul prenotat, Consiliul și structurile sale, în procesul de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte, se vor conduce și vor aplica Criteriile și Chestionarul de evaluare a capacităților și performanțelor în activități de participare.

Pct.3 prevede că, decizia finală privind gradul de dizabilitate și procentul păstrării capacității de muncă a persoanei expertizate, precum și recomandările generale privind activitățile și serviciile de care persoana cu dizabilități are nevoie în procesul de incluziune socială, care se înscriu în Certificatul de dizabilitate și capacitate de muncă și în Programul individual de reabilitate și incluziune socială, constituie rezultatele raportării coeficientului (rezultatul evaluării efectuate conform Chestionarului de evaluare a capacităților și performanțelor în activități de participare) la procentul capacității de muncă de bază (rezultatul aplicării Criteriilor medicale de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte)

Potrivit art. 70 al Instrucțiunii, în caz de dezacord cu decizia serviciului de control, aceasta poate fi contestată de către persoana vizată, în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova.

În această ordine de idei, menționează că, Consiliul este unica instituție publică, abilitată cu funcții în domeniul determinării gradului de dizabilitate, iar instanța de judecată are drept scop controlul judecătoresc privind respectarea procedurii de înfăptuire a activității administrative, prin urmare procedura de determinare a gradului de dizabilitate. Solicită, respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată. (f.d.75-79).

În ședința de judecată reprezentantul pârâtului, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, reprezentant în bază de procură Rodica Ciobanu, a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată din motivele indicate în referință.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind participanţii la proces, studiind materialele cauzei, instanţa de judecată ajunge la concluzia că cererea de chemare în judecată este una întemeiată şi urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform prevederilor art.189 alin. 1 și 2 Cod Administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci cînd autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

Cercetînd materialele anexate la dosar, instanța atestă că, la data de 26 aprilie 2023 reclamantul Munteanu Radu a depus cerere-acord privind evaluarea repetată, în absență, în cadrul Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, în vederea încadrării în gradul de dizabilitate în baza actelor de trimitere conform legislației. (f.d.a.1)

La cererea respectivă au fost anexate următoarele documente: buletinul de identitate; fișa de trimitere; formularul nr.6, complet și eliberat de structura teritorială de asistență socială. (f.d.a. 2-3)

La data de 14.06.2023 în baza actelor prezentate și a criteriilor de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte, a fost decis în temeiul Deciziei nr. DC2305082 - încadrarea în grad mediu de dizabilitate, fapt despre care a fost informat reclamantul prin scrisoare recomandată.

La data de 04.07.2023, nefiind de acord cu decizia Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, Radu Munteanu, prin cerere a solicitat evaluarea repetată privind determinarea gradului de dezabilitate.

La data de 07.08.2023, în urma examinării contestației, autoritatea pîrîtă a decis încadrarea în grad mediu de dezabilitate, afecțiune generală, pe un termen de 26.04.2023-01.05.2024.

La data de 10.08.2023, Serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate, în legătură cu divergențe, a examinat dosarul și a decis prin Decizia nr.DC2306855 neîncadrarea în al grad de dezabilitate a reclamantului.

Astfel, conform pct.25 Hotărârea Guvernului nr.357 din 18.04.2018 cu privire la determinarea dizabilității, pornind de la gradul de dizabilitate, gravitatea deficiențelor funcționale individuale cauzate de afecțiuni, traume, care duc la limitări de activitate și restricții de participare exprimate în raport cu funcționarea psihosocială corespunzătoare vîrstei la copii și solicitarea socioprofesională (păstrarea capacității de muncă) la adulți, experții Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate stabilesc și prescriu obligatoriu recomandări generale privind necesitățile persoanei cu dizabilități, sub formă de activități și servicii din domeniile: medical, asistenței sociale, educațional și ocupării în cîmpul muncii, de care persoana are nevoie în procesul de incluziune socială, care sînt introduse în Sistemul informațional automatizat la compartimentul „Programul individual de reabilitare și incluziune socială”.

Conform art.14 Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, care prevede că la determinarea dizabilității se va ține cont de factorii medicali, psihopedagogie, habituali, profesionali, precum și de alți factori sociali. Drept criterii de bază pentru determinarea dizabilității servesc: a) capacitatea de a studia și de a se instrui; b) capacitățile intelectuale și comportamentul; c) capacitatea de autoservire și de autoîngrijire; d) capacitățile de comunicare (vederea, auzul, vorbirea) și de adaptare situațională; e) capacitățile locomotorii și dexteritatea; f) capacitatea de muncă păstrată și capacitatea vitală a organismului; g) capacitatea de participare la viața socială și profesională - determinată de deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de lungă durată.

Cu privire la admisibilitatea acțiunii în contenciosul administrativ:

În sensul art.20 şi art.189 alin.(1) Cod administrativ, orice persoană poate înainta o acțiune în contencios administrativ, dacă revendică încălcarea prin activitatea administrativă a unei autorități publice a unui drept legitim sau a unei libertăți stabilită prin lege.

Cu privire la acțiunea în contencios administrativ decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform Codului administrativ.

Conform art.10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

În corespundere cu art.11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actul administrativ individual defavorabil este actul care impune destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Astfel, decizia nr.DC2305082 din 14.06.2023 și Decizia nr.DC2306855 din 10.08.2023, adoptate de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nu conține partea de motivare prin ce încalcă unul din principiile procedurii administrative - motivarea, garantat de art.31 din Codul administrativ, care prevede că actele administrative individuale și operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

Conform art.21 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. (2) Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. (3) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decît în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Conform art.27 Cod administrativ, în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil.

Depunerea cererii prealabile este raport administrativ reglementat de Codul administrativ, conform art.2, prevederile prezentului cod determină statutul juridic al participanților la raporturile administrative, atribuțiile autorităților publice administrative și ale instanțelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile și obligațiile participanților în procedura administrativă și cea de contencios administrativ. (2) Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Cu privire la temeinicia acțiunii în contenciosul administrativ:

Conform art. 2 din Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30 martie 2012, în sensul prezentei legi, noțiunile principale se definesc după cum urmează: - persoană cu dizabilități – persoană cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngrădi participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane; - dizabilitate - termen generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factorii de mediu și cei personali); - capacitate de muncă - raportul dintre posibilitățile biologice individuale și solicitarea profesională; este determinată de abilitățile fizice și intelectuale, precum și de nivelul de integrare socioprofesională, care ține de pregătire și de experiență.

Potrivit art.6 din Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, nr. 60 din 30 martie 2012, (2) Statul deține responsabilitatea pentru elaborarea politicilor naționale de prevenire și tratament al dizabilităților, de reabilitare, adaptare rezonabilă și incluziune socială a persoanelor cu dizabilități, respectând drepturile și obligațiile părților (ale statului, pe de o parte, și ale beneficiarilor, pe de altă parte), asigură, în colaborare cu organele abilitate, cu organizațiile responsabile și nemijlocit cu beneficiarii, implementarea obiectivelor legale, stipulează drepturile și obligațiile părților.

Potrivit art. 12 din Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, (1) Dizabilitatea la copiii în vârstă de până la 18 ani și la persoanele adulte este determinată de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă (în continuare - Consiliul) sau structurile sale teritoriale, instituție subordonată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. (2) Competențele de bază ale Consiliului sunt: a) determinarea dizabilității și a capacității de muncă a

persoanei; b) întocmirea programului individual de reabilitare și incluziune socială; c) stabilirea circumstanțelor/cauzei care au condus la dizabilitate și a duratei dizabilității; d) stabilirea caracterului muncii și a condițiilor de muncă ale persoanei cu dizabilități; e) asigurarea evidenței electronice și pe suport de hârtie a persoanelor expertizate; f) întocmirea și eliberarea certificatului privind gradul de dizabilitate. (3) Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului se aprobă de Guvern. (4) Persoanele care nu sânt de acord cu decizia de încadrare în grad de dizabilitate au dreptul de a o contesta la Comisia de litigii, un organ colegial consultativ înființat pe lângă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Deciziile Comisiei de litigii pot fi contestate în modul stabilit de lege. (5) Componența nominală și regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de litigii se aprobă de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Conform art. 13 al aceluiași act normativ, (1) Dizabilitatea se determină de către Consiliu sau structurile sale teritoriale în baza următoarelor acte: a) formularul de trimitere al instituției medico-sanitare la care persoana este înregistrată, eliberat numai după aplicarea măsurilor adecvate de diagnosticare, tratament și reabilitare, în cazul în care există indicii evidente ale dereglărilor funcționale ale organismului, cauzate de boli, de consecințele unor traume sau patologii; b) actele de studii, documentele ce atestă instruiri, calificări, recalificări; c) în cazul persoanelor angajate în câmpul muncii, formularul completat și eliberat de instituția în care persoana este angajată, care să conțină caracteristica persoanei și a funcției deținute, condițiile de la locul de muncă, toate funcțiile vacante din cadrul instituției și cerințele față de acestea; d) în cazul nou-născuților, al preșcolarilor, al elevilor și al studenților, formularul completat și eliberat, după caz, de serviciul de intervenție timpurie, de serviciul asistență psihopedagogică, de instituția preșcolară sau de instituția de învățământ, care să conțină date privind starea sănătății persoanei, caracteristica persoanei și a condițiilor ei de studii, alte circumstanțe ale procesului instructiv- educativ; e) în cazul persoanelor aflate la evidența structurilor teritoriale de asistență socială, de asigurări sociale sau de ocupare a forței de muncă și care se prezintă la expertiză pentru prima dată sau în mod repetat (reexpertizare), formularul completat și eliberat de structurile menționate privind prestațiile și serviciile sociale de care persoana beneficiază. În cazul existenței accesului la sistemele informaționale ale structurilor menționate, Consiliul și structurile sale teritoriale vor accesa datele necesare în mod electronic. (2) Instrucțiunea privind modul de determinare a dizabilității se aprobă de Guvern.

În conformitate cu art. 14 din Legea citată, (1) La determinarea dizabilității se va ține cont de factorii medicali, psihopedagogici, habituali, profesionali, precum și de alți factori sociali. (2) Drept criterii de bază pentru determinarea dizabilității servesc: a) capacitatea de a studia și de a se instrui; b) capacitățile intelectuale și comportamentul; c) capacitatea de autoservire și de autoîngrijire; d) capacitățile de comunicare (vederea, auzul, vorbirea) și de adaptare situațională; e) capacitățile locomotorii și dexteritatea; f) capacitatea de muncă păstrată și capacitatea vitală a organismului; g) capacitatea de participare la viața socială și profesională - determinată de deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de lungă durată.

Potrivit art. 16 alin. (1) - (3) al aceleiași Legi, dizabilitatea la persoanele adulte se determină pornind de la gravitatea deficiențelor funcționale individuale provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare exprimate în raport cu solicitarea socioprofesională (păstrarea capacității de muncă) și este de trei grade: severă, accentuată și medie. Păstrarea capacității de muncă se evaluează în procente, cu un interval procentual de 5%: a) dizabilitatea severă se caracterizează prin deficiențe funcționale severe provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 0-20%; b) dizabilitatea accentuată se caracterizează prin deficiențe funcționale accentuate provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 25-40%; c) dizabilitatea medie se caracterizează prin deficiențe funcționale medii provocate de afecțiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate și restricții de participare,

iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 45-60%. (2) Persoanele cu deficiențe funcționale ușoare provocate de afecțiuni, defecte, traume și având capacitatea de muncă păstrată într-un interval procentual de 65-100% sunt considerate apte de muncă, respectiv nu sunt încadrate în grad de dizabilitate.

În conformitate cu pct.8 al Instrucțiunii privind determinarea gradului de dizabilitate, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 18.04.2018, prestatorul de servicii medicale inițiază procedura de trimitere a persoanelor, pentru determinarea gradului de dizabilitate, prin întocmirea fișei de trimitere (formularul F-088/e, forma electronică completată în Sistemul informațional automatizat „Asistența medicală primară" sau Sistemul informațional automatizat „Asistența medicală spitalicească"), numai după aplicarea măsurilor adecvate de diagnosticare, tratament și reabilitare, în cazul în care sunt prezenți indici evidenți de dereglări funcționale ale organismului, cauzate de boli, de consecințele unor traume și deficiențe care duc la limitări de activitate și restricții de participare, exprimate în raport cu funcționarea psihosocială corespunzătoare vârstei, în cazul copiilor în vârstă de până la 18 ani, și solicitarea socioprofesională (păstrarea capacității de muncă), în cazul adulților în vârstă aptă de muncă. În cazul persoanelor care se adresează pentru trimitere la determinarea gradului de dizabilitate repetat, instituția medico-sanitară inițiază din timp procedura, întocmind persoanei fișa de trimitere cu cel puțin 30 de zile lucrătoare până la expirarea perioadei pentru care a fost stabilit gradul de dizabilitate, indicate în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate.

Cu referire la normele de drept citate, instanța de judecată reține că determinarea gradului de dizabilitate se efectuează în baza dosarului persoanei, inclusiv a fișei de trimitere (formularul F-088/e), extraselor din fișele medicale de staționar, precum și datele din Chestionarul de evaluare a capacităților și performanțelor în activități de participare.

La luarea deciziei privind gradul de dizabilitate se ține cont de datele examenului clinic, gravitatea deficiențelor funcționale individuale provocate de afecțiuni, traume, rezultatele investigațiilor de laborator și instrumentale, datele supravegherii în dinamică a persoanei, eficiența măsurilor de reabilitare medicală și profesională, a serviciilor sociale.

Decizia privind gradul de dizabilitate și recomandările privind activitățile și serviciile, de care persoana are nevoie în procesul de incluziune socială, se ia în baza Criteriilor medicale de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte, aprobate prin Ordinul comun al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei si Ministerului Sănătății nr. 12/70 din 28.01.2013.

Actele cauzei atestă că, la data de 26.04.2023 Munteanu Radu a depus o cerere-acord privind evaluarea repetată, în cadrul Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate în vederea încadrării în grad de dizabilitate.(f.d.1 din D.A)., la această cerere au fost anexate: buletinul de identitate; fișa de trimitere (formularul F-088/e); formularul nr.6, completat și eliberat de structura teritorială de asistență socială.

În corespundere cu pct.4 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, aprobat în baza Hotărârii Guvernului cu privire la determinarea dezabilității nr. 357 din 18 aprilie 2018, Consiliul are misiunea de a asigura realizarea prevederilor actelor normative privind determinarea gradului de dizabilitate, având ca obiectiv final facilitarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități.

Reieșind din conținutul pct. 21 din Regulamentul menționat supra, se reține că, determinarea gradului de dizabilitate primar/repetat se efectuează de către echipele (separat pentru adulți și copii) din cadrul Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate, în termen de până la 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea cererii și dosarului la structura teritorială, distribuit aleatoriu prin Sistemul informațional automatizat de către biroul de înregistrare și arhivare, și în prezența persoanelor la solicitarea acestora.

Conform pct. 22 din Regulament, echipa din cadrul serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate căreia i s-a distribuit aleatoriu dosarul electronic se convoacă în ședință și, după analiza dosarului, ia decizia și întocmește documentele respective, în conformitate cu prevederile Instrucțiunii privind determinarea gradului de dizabilitate.

Potrivit prevederilor pct.23 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, la luarea deciziei privind gradul de dizabilitate, precum și la stabilirea termenului, se ține cont de eficiența măsurilor de reabilitare medicală și profesională, a serviciilor sociale, de formare și orientare profesională, educaționale. Încadrarea/neîncadrarea în grad de dizabilitate se decide de către majoritatea membrilor echipei. În cazul exprimării unei opinii separate, aceasta se consemnează în Raportul de determinare a gradului de dizabilitate.

Toate aceste împrejurări denotă că procedura administrativă s-a desfășurat cu încălcări, examinarea cazului a fost una superficială, nefiind luate în considerare toate împrejurările invocate de reclamant.

Astfel, instanța de judecată reține că, autoritatea pîrîtă la emiterea actului administrativ contestat, nu a examinat actele medicale ale reclamantului de la secția medicală a Penitenciarului nr.9 Pruncul, instituție penitenciară în care Radu Munteanu se deține de mult timp, astfel nefiind elucidată situația reală privind starea de sănătate a reclamantului.

Mai mult ca atît se constată că conținutul Deciziei Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nr.DC2305082 din 14.06.2023 și Deciziei nr.DC2306855 din 10.08.2023, nu conține nici o motivare prin prisma art.14 din Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012.

Din materialele dosarului administrativ (f.d.a. 14 verso) și anume din raportul pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă la adulți nr.R23028618 din 14.06.2023, se constată că în privința reclamantului nu au fost stabilite afecțiuni ale aparatului locomotor, ceea ce contravine situației faptice, or Radu Munteanu *****circumstanță ce în mod indubitabil indică asupra afecțiunii aparatului locomotor și care urma să fie luată în calcul de autoritatea pîrîtă la emiterea deciziilor de neîncadrare în grad de dizabilitate.

În acest sens, se mai reține și certificatul de încadrare în grad de dizabilitate mediu seria CN nr.267928 din 29.03.2017 (f.d.a. 3) în temeiul căruia lui Radu Munteanu i-a fost stabilit grad de dizabilitate mediu. Pornind de la faptul că problemele de sănătate ale reclamantului își au originea din copilărie, iar din anul 2017, cînd i-a fost atribuit gradul mediu dizabilitate, starea de sănătate a lui Radu Munteanu nu s-a ameliorat, devine inexplicabilă decizia autorității pîrîte de neîncadrare a reclamantului în grad de dizabilitate.

Aceste neconcordanţe nu sunt bazate pe constatări obiective şi pe starea sănătăţii reale care o are reclamantul. Consiliul nu a stabilit clar în baza căror concluzii medicale a fost refuzată stabilirea gradului de dizabilitate.

Instanța menționează că, statul de drept presupune respectarea principiului legalității, recunoscând, totodată, autorităților publice, să-și exercite puterea discreționară, care reprezintă acea marjă de libertate lăsată la libera apreciere a unei autorități astfel ca, în vederea atingerii scopului indicat de legiuitor, să poată recurge la orice mijloc de acțiune în limitele competenței sale. Însă, această putere discreționară, sau drept de apreciere, nu este nelimitată, cenzurarea acesteia de către judecător poate și trebuie să intervină atunci când este afectată chiar legalitatea și, practic, se acționează cu exces de putere. Dacă legalitatea are în vedere, conformitatea cu legea, ceea ce presupune că orice formă de manifestare a autorității publice, inclusiv a oricăreia din sfera administrației publice, trebuie să se încadreze în limitele stabilite de actele normative, puterea discreționară presupune, pe fond libertatea ce i-a fost conferită de lege autorității publice pentru a alege o soluție sau alta.

Chestiunile abordate în prezenta cauză nu țin de oportunitate ci de discreție, iar la conferirea gradului de dizabilitate, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

Conform art. 224 alin.(1) lit.b) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

Așadar, întru respectarea prevederilor legale sus-indicate, instanța va dispune anularea deciziei nr. DC2305082 din 14.06.2023 și Decizia nr.DC2306855 din 10.08.2023.

În temeiul celor expuse și în conformitate cu prevederile art.art.224-225 din Codul Administrativ, instanţa de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E :

Se admite acțiunea în contenciosul administrativ depusă de Radu Munteanu.

Se anulează Decizia Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nr.DC2305082 din 14.06.2023 și Decizia nr.DC2306855 din 10.08.2023 privind refuzul de a-l încadra pe Radu Munteanu în grad de dizabilitate, ca ilegale.

Hotărîrea cu drept de apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Chişinău (sediul Centru).

Preşedinte de şedinţă, judecător Vitalii Ciumac